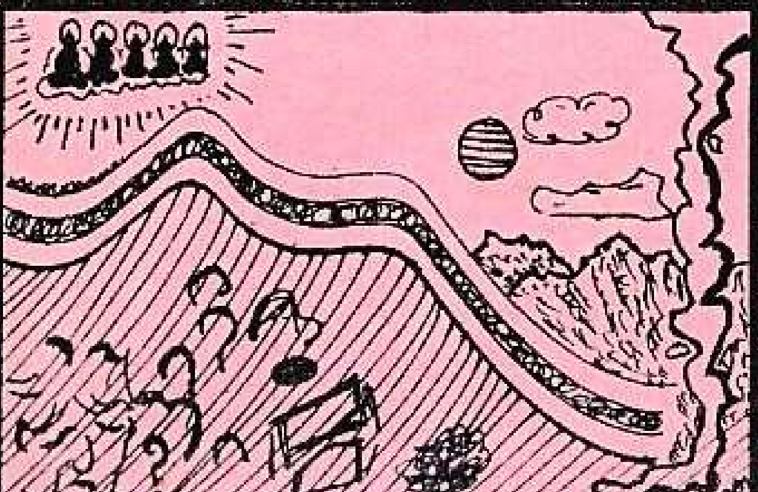
तामाङ ग्योतकाङ (तामाङ साहित्य)

कृष्ण तामाङला व्हाइ-खा

(कृष्ण तामाङको कविताहरू)

तेत्पा :

नेपाल तामाङ घेदुङ कास्कीदा

कृष्णतामाङ, कुमबहादुर योञ्जन

राङ: तीका च्युर (रु. 10/-)

तेत्पा (प्रकाशक) : नेपाल तामाङ घेदुङ कास्की फ्हुल गे ठीमदा कृष्ण तामाङ, कुमबहादुर योञ्जन

(कृति) : कृष्ण तामाङला प्हाइ-खमा (कविताहरू)

ग्यारजा ङा ङोनरी तेत्पा (५०० प्रति प्रथम संस्करण)

ब्रीपाकापा : पाल्देन कृष्ण तामाङ (लोप्चन)
कास्की, भद्रकाली चोक, पोखरा
केन्द्रीय सदस्य, नेपाल तामाङ घेदुङ

ग्योत ङिक्पा (भाषा सम्पादन) : पाल्देन अजितमान तामाङ
स्युपा स्हेङबा (Concept, Design) : पाल्देन बिरेन्द्र सिंह वाइबा

स्युपा ग्ला :

कृष्ण तामाङ "उदासी"
भद्रकाली चोक, १३/६१
तामाङ निवास
कास्की, पोखरा, नेपाल

फीखाइ ल्हेखाइ

ङ्याङ तामाङ दुगुसे उइमा दुइ, दाङ्बो साठुङ म्हीठुङ, न्हेन्छे नो ङ्रापलासी खापाला ग्योइ (ग्योत) तामाङ यीन्बा । ङ्याङ्ला आमाग्योत नो चु म्हीन्बा । ङ्याङ्दा तामाङ बीसी ग्योतसे नो खेन्ना लापा । थेराङ तापासे तामाङ ग्योतदा छार्ना लापारी, सोम्पो (जीवित) थान्पारी, चु ग्योइरी लाना म्हाक्को ङ्राप तामला ग्योतकाइ (साहित्य) कातोसे मुला।

चु क्वाइखाला छ्योइ कासी, ब्रीसी कास्कीला ङ्रो, कृष्ण तामाङ्से ङ्याङ्ला तामाङ ग्योइकाइरी जाजा, चेक्पाजागी पाङ्लेइनुन ङ्रो छेङीला बी ङाइ मान्बा मुला। थेनीला चोराङपा तामाङ ग्योतरी ब्रीपा कापा लीच्छा लीक्याम स्यान्दो स्यान्दोइनुन फीखाइ, ज्यानाले ल्हेखाइ चुनो ङाला तामसाङ ज्याबाङान्बा मुला । लासो ।

२०५० ज्या ल्हो-बोइतापा-गी-रे

अजितमान तामाङ
सदस्य, केन्द्रीय सचिवालय
नेपाल तामाङ घेदुङ

ઘિ હ્દેડ.ગાડ

ડ.આમ્બુ ગોડરી ગોક્ડુ.વા
પેમા.દકકે ગોક મુાડ.વા-
આમ્બુલા ગાડ. મે પોલ વો ન્મા
ફાગપા સિડ્કોન ગોક મુાડ.વા
સાડ.ગે દ્વોર્તેન જ્યાન્મામી.
લ્હેર્વ.ન ઘોગડોષ દાકનીમા.
સિડ્બુલા.ડારી મીસી માર્મ.
ઢીગ ગી મોલમ્મ ફુલમ્યાડ.જી.
જામ્બુલિડ.દા વુમ ડાન્ઢી
સાડ.ગે ચીવારી તોક વાન્ઢી
રેડીવા તાગાડ વીસી માર્મ
ઢીગ ગી લ્હેર્મા ફ્રીમ્યાડ.જી..
તામાડ.દે.ડ્કાર સંપ તાગાડ.
શ્વાક્મા રિમકોન બોલાગાડ.
જામ્બુલીડ.રી દોડ.રેગાડ.
જ્યાવા ડાન્વા ઘિ હ્દેડ.ગાડ.

-અમિરાજ દાવ. તામાડ.
સિડ.કોન ; આમ્બુ

राङकी ताम

चु व्हाइखा ङासे राङकी सेमलाताम मोक्कोनसे (गोदोप) नुन ङेनखाइ बीसी दुत्पाला कापाला (रचिएको) मुला । राङकी सेमरी केनु (सेम नाङरी) थेन आखाम्ना । व्हाइखाला ल्हुइरी ङासे सेसी आसेसी ह्याङ्कोरला ङोनरी कासी थ्रीसी थेन्बाला मुला। चु व्हाइखा खेत् पीन्साम ढो-पीन्साम ङा ताङसे मुला।

ङला चु व्हाइखारी मुपाला ग्योतरी (ग्योइरी) डीक्पा, क्योन्सी नाङबइ ज्योज्यो पाल्देन अजितमान तामाङ चोथेन तेङ न्होर ह्रो लासी नाङ्बाइ ने.ता.धे. कास्कीला गौराइ ज्योज्यो पाल्देन कुमबहादुर योञ्जन तामाङ नेदा ङाइ सेमल्हु ग्याम्से नुन फ्याफुल्बा, थुजेछे मुला । लसो ।

कृष्ण तामाङ लोप्चन
भद्रकाली चोक, १३/६१
तामाङ निवास
कास्की पोखरा

ताङरा (CONTENT)

गेम्हय पन्पला तामाङ॰ स्या (आमाफोला)

म्हेन्दो

हुजु म्हेन्दो यीन्ला
सारपुङो
म्हेन्दोरी ला टीमुला
ए आखे मेन्दो जाङो
म्हेन्दो छार्ना लाउ
तीगी ज्यापा
म्हेन्दो क्लाङखासे मुला
रोङ्वा थाङसे
छार केवा याङवासे
ए म्हेन्दो च्यासी टीउ
हुचुरी सेमदा नेत्ला लाउ
म्हेन्दो धुसी थाब्याङो
सारपुङो, ज्यानाले सारपुङो
राङगी दाहर्मा योखाइ
म्हेन्दो ग्लाम्सी ताइखाइ
ए म्हेन्दो सुको जाङो
देवा चेन राङवा
हुचु ग्ला तासे मुला
सेमरी मेन्बा राङ तासे मुला

ङा ब्रेन्बा (म पर्खछु)

म्हेन्दोमी सारची
राङ्से पाङ्बाला राङ्बा आता
ङाइ नुन सेम नुन गीक मुला
लाबा स्याबा मुला गाङरी
ङला सेम फ्याङ्बा मुला लाबारी
ता ताइबीइ यीन्जी
खाना च्यालाइ मुङगाप छोरमुला
राङ्से स्होबाइ ग्योयी म्राङसी
ङदा बोमो रेमुला
बोक्टा, यारबाला ताम म्लेत्सीनाम्
दरेम ङ छार-रे माइबनु मुला
ङसे पाङ्बाइ रेरी मी
छ्याम खासी ङ ब्रेन्बा मुला॥

एला ली: (तिम्रो अनुहार)

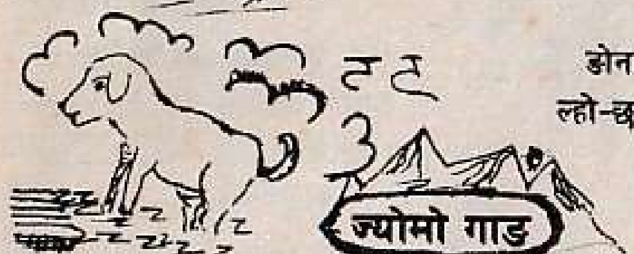
एला ली: म्राङसी
म्हेन्बा मुला
च्योक्के च्योक्के मेन्बा
गदेसे च्योक्ची
गदेसे एला रोङपा ङण्ची
एला ल्हुइ मासीनीबइ मुला
टाङइ लीच्छा ब्रासी
ए स्याबा नुन मुला
एला ली: टाङरी चुङबइ मुला २

ल्हो-छार

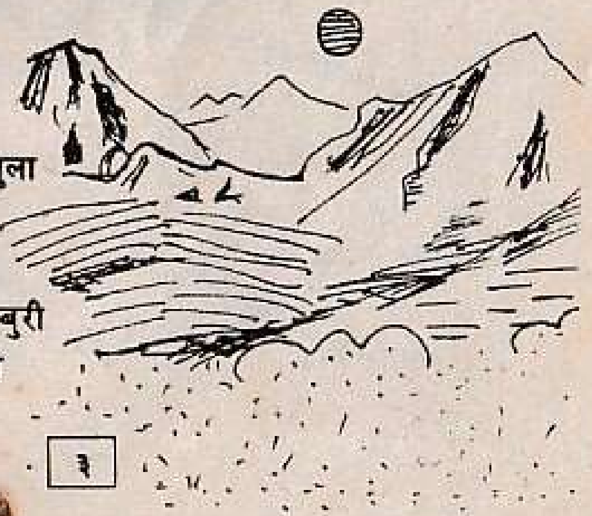

ल्हो यार्जी नीसी जीन्जी
छार ल्हो खाजी रो
ज्याबाडान्बा जुसी खाबन मुला
ङ्याङला ग्रेन प्रीबा खाजी
थारेङ डीबइ मी नुन
दीम डेनसी मेन्सी खाबा मुला
ज्यापा वान्बा, रोङपा चाबइ रे खाब नु मुला
ग्रेन मी:दा डान्सी ज्याल्सी
छे-नो कीनो
डोनला दुङला म्लेत्सीनम
ल्हो-छार ज्याबाले डान्जेतो

ज्योमो गाङ

तोरकी ज्यामो गाङ म्राङमामी
ङला सेम ताङबा टीम
बेले ताङबा, छुबा
दीमसे च्यामाम तीगी ज्यादाङ
नीमा नीमाम थारेङका टीम
ङता ग्लीङ क्लाङके मेन्बाइ मुला
जाम्बुलीङकी चु स्हीवारी
खाना ग्युल्से मी हुजुरी
ज्योमो गाङ ल्हाना म्हाको याम्बुरी
म्हाल म्हाल याम्बु ज्यामोगाङसे
याम्बु म्राङजी जाम्बुलीङसे
साङजी याम्बु ज्योमो गाङसे

छार वान (क्वान)

तीढी नाम्स्योला छार वानसे
मी: फ्याङगुलीड राङबा म्राङपा मुला
राङगी वान गोइला आवान्ना
मी: स्यान्दो म्हुलगी वान क्यावनबा ताजी
खायेपा, क्यायेपा दुइ खाजी
छार वानसे म्राङजी,
दारे राङगी म्हुल्सा
स्यान्दो म्हुल्सा राङपा छोर्जी,
तीढी छार वान्से
क्याङजी रीमठीम मोरजी
आसीम मी:दाइ क्लीङना लाजी
चोदेपा छार वान्से सेम नुन स्याना लाजी
मी:दा बेलेइ ताङना लाजी

"बु-ग्ले स्योङ" (बुग्ले खोला)

ङ क्लाङसी ब्रबइ
हुजु स्योङ
जीजा मुलाइ
नाम युमा म्यो मुला
बुग्ले स्योङकी तारङ
स्योङयारी खेन्सी ब्रापाला
होदीङ ब्रामा खेन्बा नुन म्लेत्ची
राङगी मीन नो म्लेत्ची
तीगी छुबइ रे यार्जी
तीङी थारेङ टीलेइ
ङादा हुजु बुग्लेला व्हाल मुला
होदेबा छुबइ दोन दान्ते याङबइ आरे
तीरेद ख्यामागी ङ ङीमा
ङदा छार राङ छोर्मुला
ह्राङसे कोर्बइ बुग्ले स्योङ
छुबै रे ङेन्सी
ङ दा चु स्योङ पीत्सी ङीबे आमेन मुला

खोबा (माया)

एदा ङाला ल्हुइ पीन्बा
ङादा पीतसी थानीउ,
म्हेन्दो थाङ तीगी रोङपा
एला ली तीगी साङपा,
च्यासी टीइ टीइ म्हेन्बा
ए ग्याप्से ता बीसी ङेन्बा
चुङग्योर च्यागोले होइ
तीगी थेपा, ग्रेन स्होपा
ङेनो ङादा, ताम पाङ्लेइनु ङ्यानो
ङा एदा बेले खोबा लापा
ताम पाङ्लेइ तीरेम
चुङग्योर चयासी ङीदोला ।

तीङ दोबा मुला (मुटु उर्लनु)

ङोन्दोङ ता स्हेङसी, ता ङेन्सी
ङादा व्हाल आरे
हुजु ताम ङेन्मा
तीङी ङाला मीक्ली ताइमुला
एदा म्लेत्पारी पाङ्जीम
आखोबै ङेन्बा जेखीनु खामुला
ग्यामगीरी तुन नेत्पा खामुला
घ्हामकी बोमो खा मुला
आइदा मेन्मा
ङाला तीङदो:बा मुला
ङाला तीङसोबा: मुला ।

ङा ङीजी (म गएँ)

एदा पीत्सी आङी पाङ्लेइ
तीङी थारेङ ङीतोजी
मीख्ली तेत्सी था काँगो
ङाला सेमनोन का: मुला
ङीवाइ ग्लारी तीरेम ङीदोला
ङ खाना ङीलइ दोसी खाला
आइ ग्याम नोन च्यासी ब्रेन्सी चीउ
ङाइला आइदा खोबा मुला
ङ म्हाक्कोन थारेङ आङीमुला
सेमरी नुन आइथेन प्रेम-मुला
दान्तेदा नुन ङाइ नीजी ...

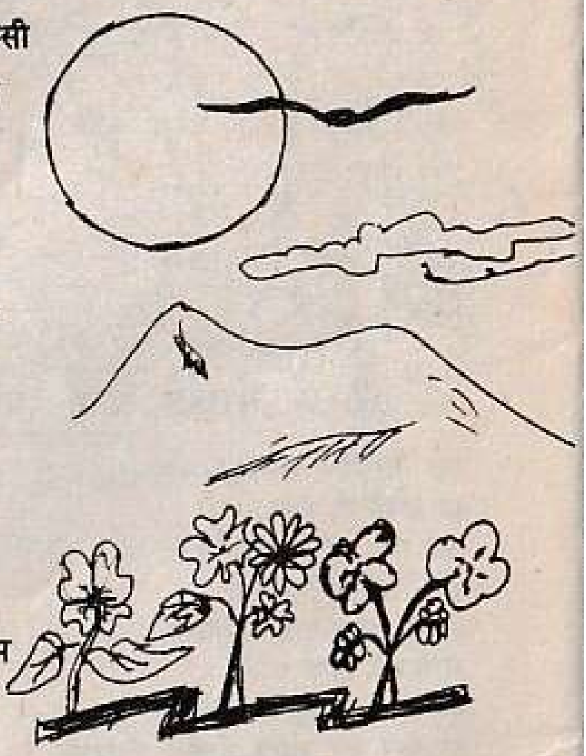
लीच्छा केवा (पछिल्लो जन्म)

एदा वेले दोगे मान्वइला मुबा
ङ ब्रेन्सी टी मुला
गादे गादे ल्हो लीच्छा
एदा तीङी दो म्याङ्जी
सेमसे पाङवालाइ राङ्ताजी
ङोन्दोङरी तीगा ताजी
हुजु ताम म्लेत्पीनो
ता लासे सेम ह्याङ ङीकसी टीइबीले
ङोसेपाला आयीन्पाटीम
एगी खोबा ङाइ सेमनाङरी मुलेइ
सीबा ङोन्दोङ नो आइदा दो म्याङसी
ङ सीलाइ ताताजी
चु केवारी थाङेङ टीलइ
लीच्छाला केवारी हुप ताला
आइथेन दो:सी: धुसी
एथेन प्रेनुन टीम्याङला
एथेन प्रेनुन चाम्याङला

ज्याबाडान्बा (शुभकामना)

आइ खाना नीजी
ङा खाना मुलेइनु
चोदे थारेङ तासी टीदोला पाङसी
आइसे आडेन्नी, ङासे आडेननी
एदा डेन्बइ व्हाइसे
ङादा क्राना लामुला
ङोन्की तामइनुन ङेन्मुला
ङादा म्लेदो राङकी केवा डेनो
खाबइ रेदानु डेनो
ङा खाना मुलाइ ज्याबा मुला
खाना मुलाइ दो-सीमनु टीला
ए खाना टीलाइ
ङाला ल्हुइसे, तीङनाङसे
आइदा ज्यापा ताखै पाङसीनाम
ज्याबाडान्बा पीन्सी टीमुला

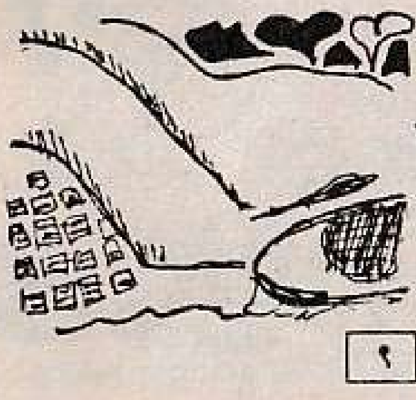

तामाङ छे-डापादुगु (तामाङ विद्यार्थीहरू)

तामाङ छे डापादुगु तोर रेगो
दारेम या: गी तामगी स्हेङतोजी
दारेम खुङ नाङरी टीसी ला:सीम आतानी
फीरच्योर (फीरक्याप) आङोङ पारी म्हीसे आसेनी
तीला दोन लासी टीलङ
दारेम फीरग्याम डोङे
ज्यार्ती मासे प्लेजी पाङसी
लाजीम टीपा आतानी
राङकी बो थाङपारी
रेतोजी, छेत्तोजी, राप्तोजी
दुइला काइरन च्यागोसीम
ह्याङगी काइरन खाना मुपा
ए काइरन माइसी ब्राउ
ह्याङ तामाङदा तोरतोर रेनो
तामाङ छे-डापादुगु
ग्योने ग्योने रेतोजी
ग्योने ग्योने छेतोजी ।

ङइ सेम (मेरो मन)

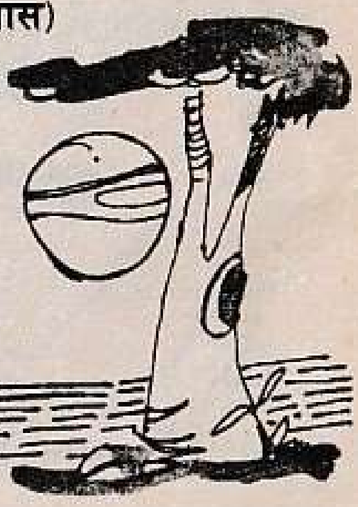
आइला छार सेम म्राङपासे
ङदा पेप्पा खामुला
ङेत्पा नुन खामुला
ङला सेमसे आइदा मेन्बामुला
ता ताजी ङदा,
चु सेम एक्योर ङीमुला
ङदा ताङबा खामुला
एथेन प्रेनुन टीलङ
ङाइ सेमरी मेन्बा मुला

याम्बु (नेपाल, काठमाडौं)

कोर नुन गाङसे ख्युरबइला
गुङरी व्हाङ मुबाला
खाना च्यालै माने
खाना च्यालै दीम नुन दीम
ग्यामरी च्यासै म्ही नुन म्ही
बुङबुङ्ले साप्रा ब्रा फ्याङ्मुला
खाना ङीलै थाङ अज्यापा खाब मुला
म्हीदा च्यापा छुबइ ग्ला टीम
म्हीइ राङसी ग्योइ
म्हीइ राङसी छार स्वान (वान)
ङदा स्यान्म्हुल्सा राङबा छोर्जी
नाम्सा मेन्सी खाजी, व्हालनुन खाजी
म्रेन्बा कादे म्रेन्जी
चुरी टी आमन्नी
तीङी नुन पीत्सी ङीपा, चु याम्बु

देह्पा (विश्वास)

ङाला ए येरी देह्पा मुला
चुकेवा एदा पीन्बइ मुला
खामइ म्लेत्सी ङाला केवा नोङ्ना थालो
ङ्याङला केवा रेङ्जा मुला
खोनाले चीटीटीतोसे मुला
जाम्बुलीङरी खोबा नुन ङच्छा मुला
देह्पा पाङपा ङच्छा म्हीन्ला
लीच्छा ताम ङेनो
खोबारी केवा मेन्दोराङ्ले
सार्सीब्रसे मुला ।

नेपाल तामाङ घेदुङको परिचय

स्थापना

यो राष्ट्रियस्तरको सामाजिक संस्था हो । नेपाल राष्ट्रको विभिन्न भु-भागमा बसेका तामाङ जनजातिको हक, हित, भाषा, धर्म र संस्कृतिको संरक्षण र सम्वर्धन तथा सामाजिक-आर्थिक समुन्नति सँगसँगै राष्ट्रोन्नतिमा आवश्यक योगदानको निम्ति सामूहिक तथा संगठित रूपमा प्रयत्नशील रहने उद्देश्यले सम्वत् २०१३ सालमा स्थापना भएको हो ।

उद्देश्य तथा निति :

क. यो संघ राजनैतिक दल विशेषसँग असम्बद्ध र लाभनिरपेक्ष रहनेछ ।

ख. राष्ट्रियता, अखण्डता, स्वतन्त्रता एवं राष्ट्रको समुन्नतिका निमित्त तामाङ जनजातिका सक्रिय सहयोग सामूहिक आधारमा उपलब्ध गराउने ।

ग. मानव अधिकारका विश्वव्यापी घोषणा, नागरिक एवं राजनैतिक अधिकार तथा आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक अधिकारका अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि (Convention) अधिवृत्त (Protocal) एवं सन्धि-सम्झौताले दिएका नैसर्गिक मानव अधिकार र त्यससँग सम्बन्धित सबै अधिकार प्राप्तिका लागि कार्य गर्ने ।

घ. राष्ट्रभित्र र बाहिर रहेका समान उद्देश्य राख्ने विभिन्न जाति उत्पीडित जाति र जनजातिको संघ, संस्था, व्यक्तिसँग सामूहिक रूपमा सुमधुर एवं सद्भावनापूर्ण सम्बन्ध अधिवृद्धि गर्ने तथा सबैसँग मिलेर साझा एवं हितका लागि कार्य गर्ने ।

ङ. तामाङ भाषा, लिपि, कला, धर्म, संस्कृति, समाज व्यवस्था, इतिहास् आदिको विषयमा अध्ययन, अन्वेषण गरी पत्र-पत्रिका, पुस्तक प्रकाशन गर्ने, विद्यालय सञ्चालन गर्ने, फिल्म, क्यासेट, सार्बजनिक प्रवचन् गोष्ठी, सभाद्वारा प्रचार र रेडियो टेलिभिजनको माध्यमबाट प्रसारण गरी तामाङ भाषा, धर्म संस्कृति, कलाकृतिको संरक्षण एवं संबर्धन गर्ने ।

च. तामाङ समुदायको शैक्षिक, बौद्धिक, शारीरिक, आर्थिक तथा सामाजिक अभिवृद्धिको लागि कार्य गर्ने ।

छ. उल्लेखित उद्देश्य पुर्तिका लागि अन्य कार्य गर्ने ।

ब्हाई-खा ब्रीपाकापा पाल्देनला काइरन -

पाल्देन कृष्ण लोप्चन तामाङ दन्देदीङ खलगी ल्हो होन्दोङ (ङ्योन्ङ्याम) ङच्छारी क्यार न्हुप कास्की ग्हुल, साइम्राङ नाम्सा, होपकी दीमरी ठुङबा केबाला हीन्बा । थेनी नेपाल तामाङ गेदुनला ऋापा मुलमी (केन्द्रीय सदस्य) नुन मुला ।

पाल्देनला ब्रीपाकापा -

१. ज्यार्तीग्योतरी "घायल"

२. कृष्ण तामाङला ब्हाइ-ख

★ ङ्याङ तामाङ गोदोपनो (जम्मोनो) रुहपतासी (छीप्सी) ङ्याङला ग्योत, पे-रीमठीमदा छार्ना लगे ।

★ लामा छ्योइ अखेत्पासे, ङ्याङला रुहइ (थर) लामा अब्रीनाले "तामाङ" नुन ब्रीतोबा ।